

LOWAN
ONDERSTEUNING ONDERWIJS NIEUWKOMERS

LOWAN-leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep

7 april 2026

Dit webinar wordt opgenomen.

Vandaag

- Meerjarige ondersteuning
- LOWAN-leerlijnen - instapfase
- LOWAN-leerlijnen in het regulier – doorgroefase
- Doorstroom van de nieuwkomer
- LOWAN- leerlijnen in het regulier? Gebruik stroomschema
- Casus
- Zicht op ontwikkeling

Kennismaken

- Reguliere school met nieuwkomers **< 1 jaar** onderwijs in Nederland.
- Reguliere school met nieuwkomers **> 1 jaar** onderwijs in Nederland.
- Nieuwkomersvoorziening met nieuwkomers **< 1 jaar** onderwijs in Nederland.

Meerjarige ondersteuning

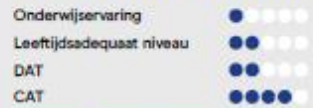
Een nieuwkomersleerling op school

Teeltuin door de onderwijsprofessional

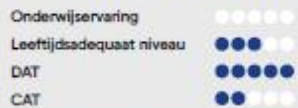
Oksana (9 jaar), 3 mnd in NL

Ayman (10 jaar), 3 jaar in NL

Younes (5 jaar), 1 jaar in NL

Nada (11 jaar), 4 jaar in NL

Fase 1 Instapfase (duurt gemiddeld 1 jaar)

Fase 2 Doorgroefase (duurt gemiddeld 4 jaar)

0 jaar

1

2

3

4

5 jaar

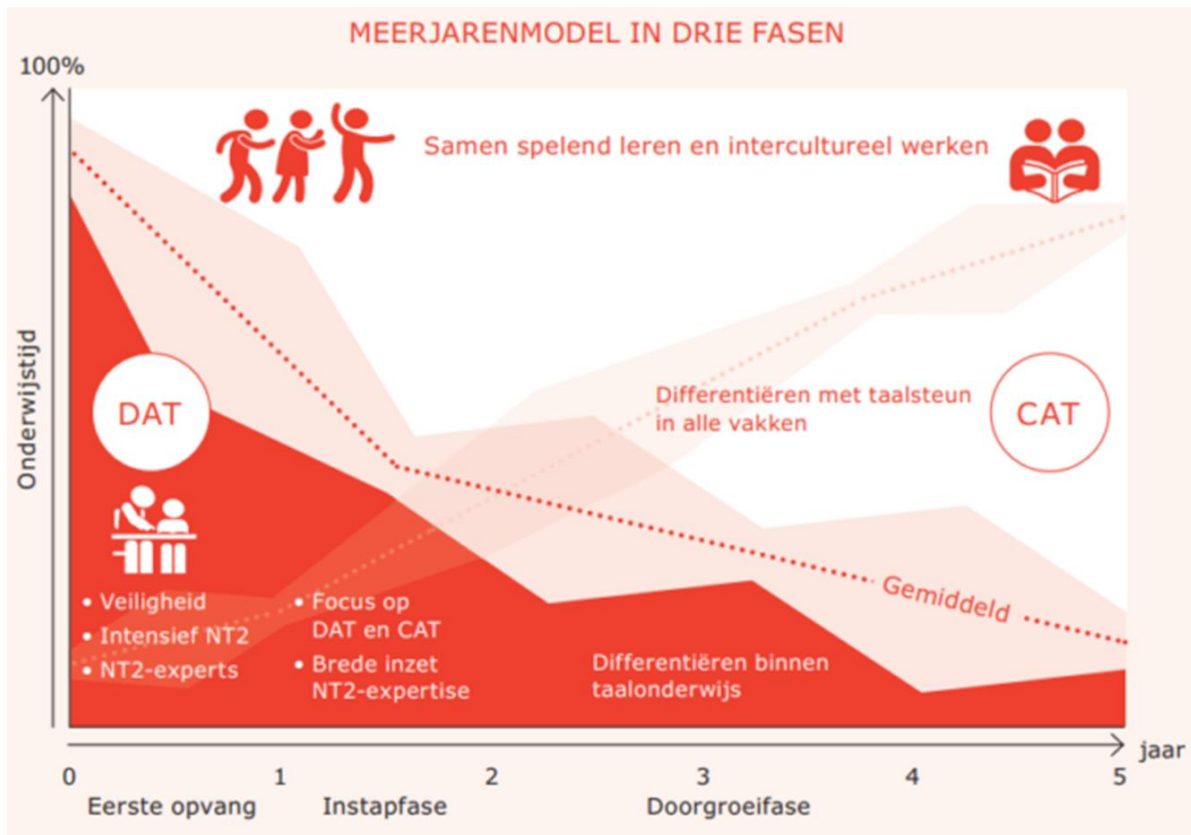
LOWAN-leerlijnen

(LOWAN)-leerlijnen regulier

Toewerken naar referentieniveaus 1F + 1S/2F

O.a. gebaseerd op:

LOWAN-leerlijnen

Nieuwkomers < 1 jaar in het Nederlandse onderwijs

The cover of the book 'Leerlijnen voor nieuwkomers' features a red background. At the top left, there is a small white circle containing a red smiley face. Below this, the title 'Leerlijnen voor nieuwkomers' is written in a bold, blue, sans-serif font. Underneath the title, the word 'Leerdoelen' is written in a smaller, grey, sans-serif font. At the bottom right, the text 'LOWAN primair onderwijs' is written in a white, sans-serif font, following the curve of the bottom edge of the white text area.

Leerlijnen voor nieuwkomers
Leerdoelen
LOWAN primair onderwijs

LOWAN- leerlijnen in de instapfase

Uitgangspunten

- Uniforme (landelijke) leerlijnen voor nieuwkomersleerlingen
- Doorgaande lijn
- Aanbodsdoelen voor doelgericht werken
- Cruciale doelen
- Accenten in jouw onderwijsaanbod
- Met sprongen door de stof
- Zo spoedig mogelijk leeftijdsadequaat aansluiten
- Zicht op leertempo en leergroei -> doorstroom

LOWAN-leerlijnen: vakgebieden

Leeftijd groep 3-8

Leerlijnen:

- Mondelinge Taalvaardigheid
- Woordenschat
- Technisch Lezen
- Begrijpend Lezen
- Spelling
- Schrijven
- Rekenen

Ontwikkelingsgebied:

- Sociaal Emotionele Ontwikkeling

LEERLIJN

Mondelinge taalvaardigheid

Mondelinge taal, ook wel mondelinge taalvaardigheid, is te verdelen in luisteren, spreken, en gesprekken voeren (Bron: SLO).

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. Hier wordt woordenschatontwikkeling onder mondelinge taal toegelicht. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein.

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

Hoe gebruik ik de leerlijn Mondelinge taalvaardigheid?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

De leerling ...

1
Voorwaardelijke doelen

... kan zijn aandacht richten bij het luisteren naar (visueel ondersteunde) concrete woorden en korte zinnen in het hier en nu

... luistert precies met visuele ondersteuning om woorden en korte zinnen te onderscheiden, te begrijpen en te leren

Beginsituatie bepalen

Go bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met luistersituaties in de moedertaal (zoals voorlezen, instructie)?
- Maakt de leerling verbaal of non-verbaal contact met andere leerlingen?
- Is de leerling gewend om met een leerkracht of volwassene te spreken?

Leerlijnen

- Voor de instapfase
- Per vakgebied/leerlijnen
- Cirkels met gerichte vragen
- Aanbodsdoelen

Extra informatie per vakgebied

Hoe gebruik ik de leerlijn Technisch lezen? ©

Let op: toewerken naar de referentieniveaus. ©

DLE De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om bijpassende leerstof en toetsen te kiezen. ©

De leerling ...

 Voorwaardelijke doelen

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... leert het Nederlandse 'label' bij een concept dat bekend is in de thuistaal
- ... maakt gebruik van overeenkomsten tussen het Nederlands en de thuistaal
- ... begrijpt een aantal dagelijkse, hoogfrequente woorden receptief om deel te nemen aan de schooldag
- ... kan zich verbaal met (inhouds)woorden uitdrukken in concrete dagelijkse (school)situaties
- ... begrijpt de expliciet, herhaald aangeboden woorden receptief
- ... kan de expliciet aangeboden woorden actief benoemen wanneer daar naar wordt gevraagd
- ... kan de expliciet aangeboden woorden in een betekenisvolle context in het hier en nu toepassen
- ... kan de expliciet aangeboden woorden op eigen initiatief in concrete situatie functioneel toepassen

Minimum doelen

- ... breidt passieve en actieve basiswoordenschat uit in interactie in (dagelijkse) gespreks-, luister- en/of (voorlees)leessituaties (incidentele woordenschatuitbreiding)
- ... breidt passieve en actieve basiswoordenschat uit met expliciete en systematische instructie (intentionele woordenschatuitbreiding)
- ... is erop gericht om de woordenschat productief in een veilige omgeving te gebruiken
- ... weet dat woorden verschillende betekenisaspecten hebben
- ... kan vragen naar de betekenis van een woord
- ... kent het belang van het leren woorden
- ... kan de betekenis van een woord afleiden uit een rijke (tailige) context (met visuele ondersteuning)
- ... begrijpt expliciet aangeboden schooltaalwoorden die nodig zijn om de les te volgen (zoals meer/minder, eerst/daarna) zet daarbij kennis uit thuistaal in

Streefdoelen alle leerlingen

- ... kan door gericht aanbod woordkennis verbreden en verdiepen
- ... hanteert gerichte strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen uit de context
- ... hanteert strategieën om woorden te onthouden
- ... kan met hulp(middelen)/strategieën woordbetekenissen achterhalen (vertaling in thuistaal, overleg, digitaal woordenboek)
- ... begrijpt woorden in verschillende contexten en situaties (generalisatie)

Extra streefdoelen

- ... kan zelfstandig woordenschat verbreden en verdiepen aan de hand van gesproken en geschreven teksten
- ... gebruikt woorden in verschillende contexten en situaties (generalisatie)
- ... kent betekenisrelaties tussen woorden (bijvoorbeeld synoniemen, onder- en nevenschikking)
- ... begrijpt eenvoudig figuurlijk taalgebruik
- ... past eenvoudig figuurlijk taalgebruik toe

Opbouw

Instapfase:

- voorwaardelijke doelen
- minimum doelen
- streefdoelen alle leerlingen
- extra streefdoelen

LOWAN-leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep - doorgroefase:

- extra streefdoelen
- indien nodig andere doelen (streef, minimum)
- Inspiratie voor keuze of accenten

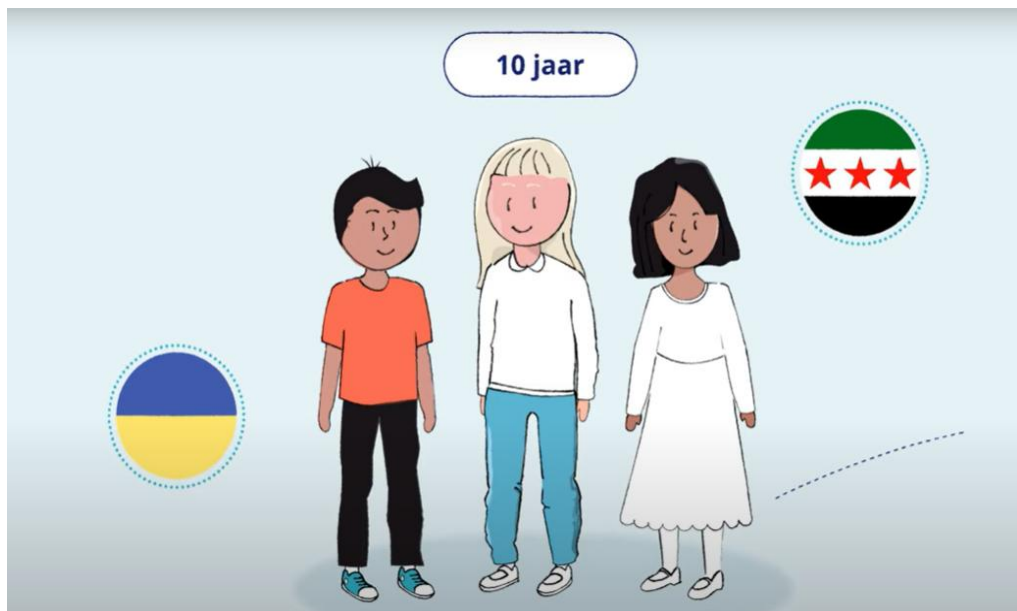
De doorgroEIFase

Wat heeft een nieuwkomer nodig?

Meerjarige ondersteuning

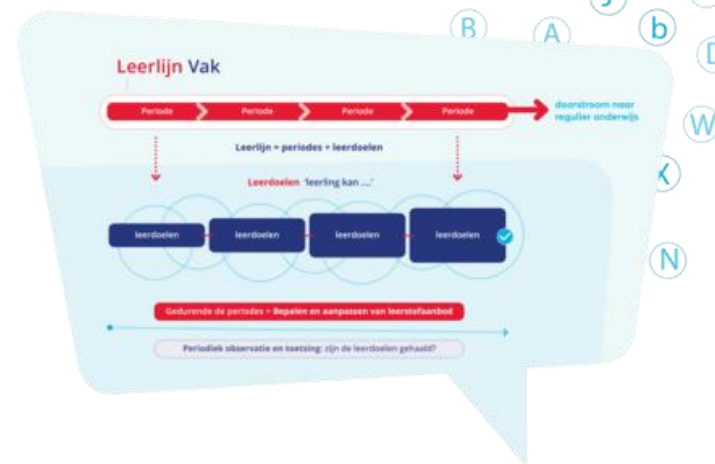

Nieuwkomers > 1 jaar in het Nederlandse onderwijs in de doorgroeifase

LEERLIJNEN

voor nieuwkomers in de reguliere groep

Rekenen

Groep 7

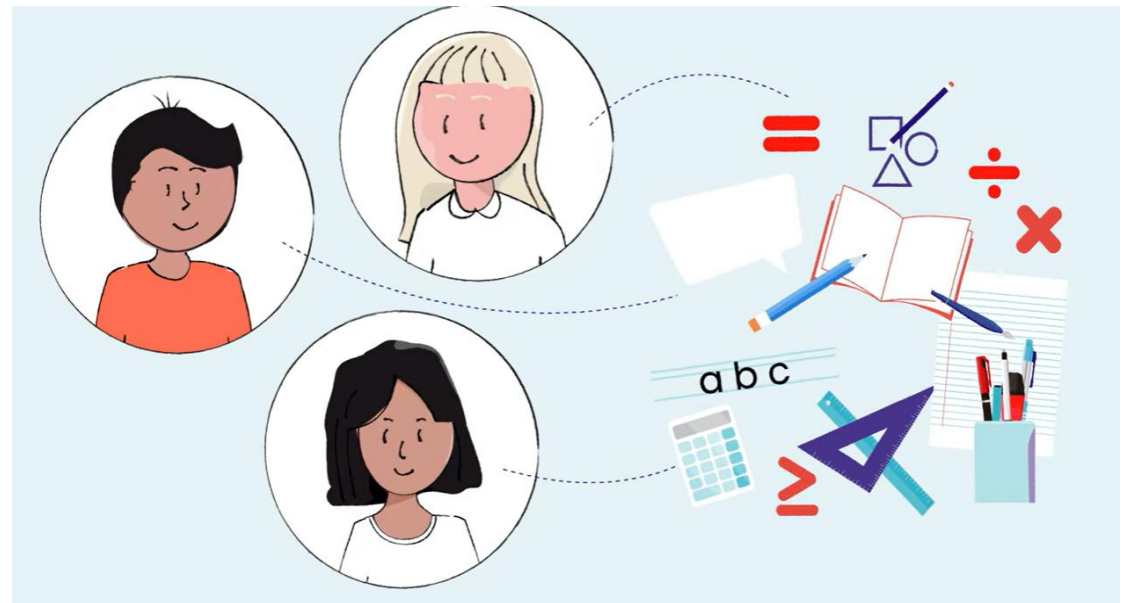
...maar ook de rest van de klas!

De nieuwkomersleerling 3-8

Uiteenlopende beginsituaties

- **Omgevingsfactoren:**
 - Thuisomgeving
 - Culturele achtergrond
 - Opleidingsniveau ouders
 - Rijke leeromgeving
 - Interactie
- **Persoonlijke factoren:**
 - Leeftijd
 - Onderwijservaring (in Nederland)
 - Kindkenmerken
 - Mogelijk trauma

Basiskennis bijvoorbeeld:

- Cultuursensitief werken
- De ontwikkeling en de didactiek van basisvaardigheden
- Doelgericht werken
- Het leren van een nieuwe taal:
 - o Meerjarenmodel in drie fasen
 - o Taal leren door interactie: taalaanbod, taalruimte, taalfeedback
 - o Van passief, naar actief, naar toepassen
 - o NT2 taalverwerkingstadia
 - o Woordenschatverwerving
 - o NT2 didactiek
 - o Meertaligheid: inzet thuistaal
- Traumasensitief werken

- Kennis over de LOWAN-leerlijnen

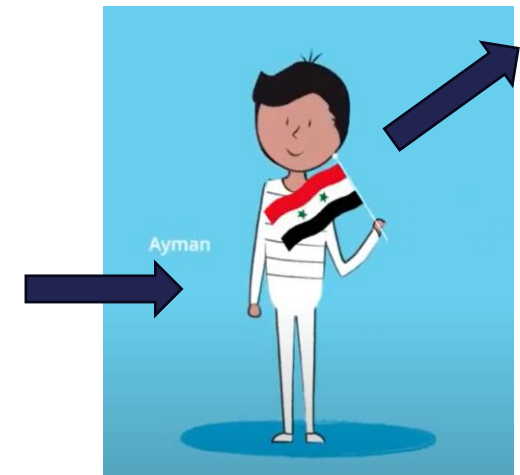
<p>Kwalitatief goed onderwijs aan nieuwkomers</p> <p>Stevige vragen</p> <ol style="list-style-type: none">1. Past ons aanbod bij de onderwijsbehoeften en het taalniveau van de nieuwkomer(s)?2. Zijn onze medewerkers voldoende voorbereid op de komst van nieuwkomers?3. Is er een visie op onderwijs aan nieuwkomers (in onze regio)?	<p>Aanbod</p> <ul style="list-style-type: none">• Curriculum gericht op kennisontwikkeling en basisvaardigheden• NT2-didactiek• Taalsteun, zoals:<ul style="list-style-type: none">• Functionele meertaligheid• Visuele ondersteuning en taalkrijke leeromgeving• Taal leren in interactie (sprekkansen creëren)• Stevig Klassenmanagement• Differentiatie• Met behulp van (LOWAN)-leerlijnen: doelgericht en cyclisch werken	<p>Kennis en vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none">• Sterke pedagogische basis:<ul style="list-style-type: none">• Klassenmanagement• Doelgericht werken• Cultuursensitief• Traumasensitief• Kennis over taalleren:<ul style="list-style-type: none">• Taalaanbod + taalruimte + feedback• L&B-model (taalen versterken elkaar)• DAT/CAV/NT2-didactiek• Meertaligheid benutten• Hoge verwachtingen:<ul style="list-style-type: none">• Ongepik investeren voor gelijke kansen• Kanrijk adviseren	<p>Beleid</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Visie• Regionale samenwerking• Bedrijfsvoering & governance gericht op continue in- en uitstroom• Toepassing wet- en regelgeving• Personeelsbeleid en (regionaal) scholingsplan <p>Maak op schoolniveau in ieder geval afspraken over:</p> <ul style="list-style-type: none">• Een sterke start• Benutten van meertaligheid• Ouderbetrokkenheid• Cultuursensitief en traumasensitief werken	<ul style="list-style-type: none">• Aanbod, zicht op ontwikkeling en begeleiding• Monitoring, toetsbeleid en kanrijk adviseren <p>Stuur aan op regionale bestuursafspraken over:</p> <ul style="list-style-type: none">• Omgaan met fluctuaties• Doorgaande lijn 2 t/m - 16 jaar (kwalificatieplicht tot 18 jaar)• Zorgaanbod en ketenpartners• Doorstroom <p>Uitgangspunten voor kanrijk adviseren:</p> <ul style="list-style-type: none">• Heb altijd hoge verwachtingen van de nieuwkomer• Ga samen met de vo-school na welke maatwerk mogelijkheden er zijn voor nieuwkomers• Adviseer de vo-school om regelmatig met leerlingen en ouders mogelijkheden als tussentijds 'opstromen' en 'stapelen' te bespreken.	<p>Over LOWAN</p> <p>LOWAN ondersteunt scholen en besturen bij het bieden van onderwijs aan nieuwkomers in het fundamenteel onderwijs. We werken daarom samen met gemeenten, samenwerkingsverbanden, hogescholen, universiteiten en andere ketenpartners. LOWAN adviseert, verbindt en presenteert om kennis en praktijkervaring te delen.</p> <p>Zo dragen we bij aan sterk en toekomstgericht onderwijs voor nieuwkomers.</p> <p>Mail: helpdesk@lowan.nl Tel: 030-2324848</p>
--	---	---	---	--	---

Van instap- naar doorgroEIFase

Een goed beeld van de nieuwkomer

- De warme overdracht vorige (taal)school
- Informatie ophalen
 - Het gesprek met de ouders
 - Observaties van de leerling

Onderwijsbehoeften nieuwkomersleerling 1-8

Omgevingsfactoren

Persoonlijke factoren

Taal-/kennisaanbod

Persoon/aanleg

Vragen?

LOWAN-leerlijnen in het regulier

LOWAN-leerlijnen in de reguliere groep

Uitgangspunten

- Van de instapfase naar de doorgroefase
- Toewerken naar de referentieniveaus
- Zo snel en zo goed mogelijk leeftijdsadequaat aansluiten
- Helpen bij het voorzien in de onderwijsbehoeften nieuwkomersleerlingen
- Helpen bij het afstemmen van het onderwijsaanbod
- Duidelijk waarvoor, wanneer en hoe de LOWAN-leerlijnen te gebruiken zijn

LEERLIJNEN
voor nieuwkomers in de reguliere groep

Nieuwkomers in het reguliere onderwijs hebben uiteenlopende onderwijsachtergronden. Sommigen beheersen al (enigszins) het Nederlands, anderen nog niet. Gemiddeld kost het vijf jaar om een taal goed te leren. Door doelgericht te werken en taalsteun te bieden, kunnen veel leerlingen snel aansluiten bij de lesstof. Soms is extra ondersteuning of versnelling nodig. De LOWAN-leerlijnen helpen je om dit gericht aan te pakken.

Wat is het doel?
Nieuwkomers zo snel en goed mogelijk laten meedoen met de groep. De LOWAN-leerlijnen helpen je bij het afstemmen van het onderwijs op hun taalniveau en onderwijsbehoeften.

Voor wie?
Voor nieuwkomers die nog niet (helemaal) aansluiten bij de reguliere leerstof. Het leren van een nieuwe taal duurt gemiddeld vijf jaar. Aansluiting kan per vakgebied verschillen.

Wanneer gebruik je de LOWAN-leerlijnen?

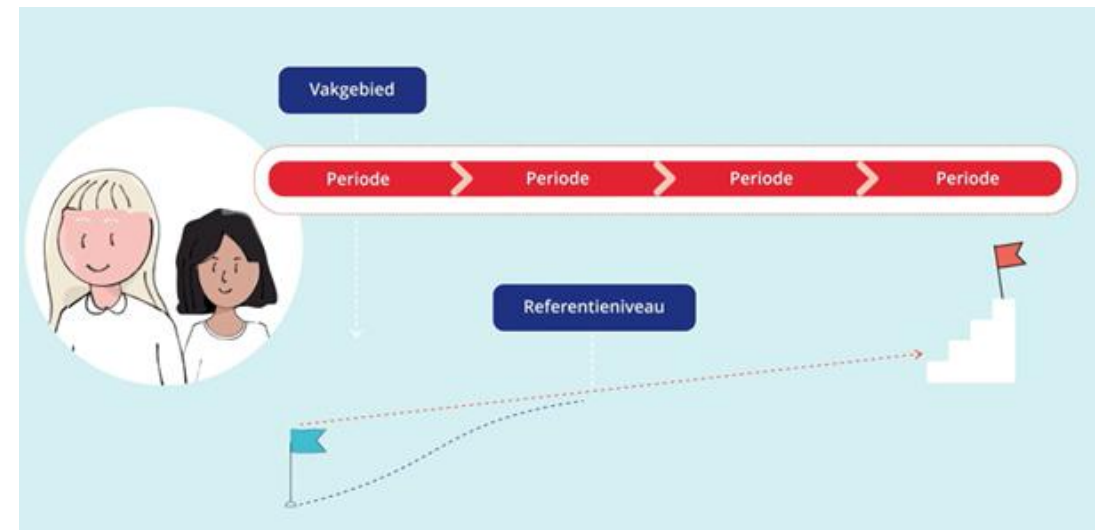
- Bij hiaten in de leerstof.
- Om te versnellen waar mogelijk.
- Voor het plannen van passende doelen.
- Bij het afstemmen van aanbod op onderwijsbehoeften.

Kijk hoe het werkt: uitgelegd in 3 minuten
Na 1 jaar in een taalklas zijn Ayman, Nada en Oksana klaar om door te stramen naar het regulier onderwijs. Ze zijn nu 10 jaar en starten daarom in groep 7.

Hoewel Ayman, Nada en Oksana even oud zijn, is hun start toch heel verschillend. Zij zijn zelf namelijk anders en brengen hun eigen (leer)ervaringen mee!

Beginsituatie, doelen stellen en onderwijsaanbod plannen

- Start = doorstroomperspectief van de vorige school
- Niveau bij doorstroom per vakgebied
- Leerrendement leerling
- Leerpotentie of leercapaciteiten
- Nieuw plan (individueel- of groepsplan):
 - Waar reguliere doelen?
 - Waar LOWAN-leerlijnen?
 - Waar zijn LOWAN-leerlijnen handig voor accenten?
 - Toewerken naar referentieniveau

Gebruik stroomschema LOWAN-leerlijnen

Op de website

Primair onderwijs ▾

Actueel Agenda Community Uitgelicht ▾

Categorieën	Leerlijnen
€ Geld en regelgeving	› Algemeen
👤 Kwaliteitszorg	› Ontwikkelijnen – kleuters >
📖 Leerlijnen	› Leerlijnen groep 3 tot 8 >
🏫 Vakgebieden	› Leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep
🏢 Organisatie	›
📄 Professionalisering	›
🏠 Netwerk	›
📖 Lesmateriaal	
📄 Vakkennis	

Primair onderwijs

☎ 030 232 48 48

✉ helpdesk@lowanpo.nl

Over LOWAN-PO

LEERLIJNEN

voor nieuwkomers in de reguliere groep

Nieuwkomers in het reguliere onderwijs hebben uiteenlopende onderwijsachtergronden. Sommigen beheersen al (enigszins) het Nederlands, anderen nog niet. Gemiddeld kost het vijf jaar om een taal goed te leren. Door doelgericht te werken en taalsteun te bieden, kunnen veel leerlingen snel aansluiten bij de lesstof. Soms is extra ondersteuning of versnelling nodig. De LOWAN-leerlijnen helpen je om dit gericht aan te pakken.

Wat is het doel?

Nieuwkomers zo snel en goed mogelijk laten meedoen met de groep. De LOWAN-leerlijnen helpen je bij het afstemmen van het onderwijs op hun taalniveau en onderwijsbehoeften.

Voor wie?

Voor nieuwkomers die nog niet (helemaal) aansluiten bij de reguliere leerstof. Het leren van een nieuwe taal duurt gemiddeld vijf jaar. Aansluiting kan per vakgebied verschillen.

Wanneer gebruik je de LOWAN-leerlijnen?

- Bij hiaten in de leerstof.
- Om te versnellen waar mogelijk.
- Voor het plannen van passende doelen.
- Bij het afstemmen van aanbod op onderwijsbehoeften.

Kijk hoe het werkt: uitgelegd in 3 minuten

Na 1 jaar in een taalklas zijn Ayman, Nada en Oksana klaar om door te stromen naar het regulier onderwijs. Ze zijn nu 10 jaar en starten daarom in groep 7.

Hoewel Ayman, Nada en Oksana even oud zijn, is hun start toch heel verschillend. Zij zijn zelf namelijk anders en brengen hun eigen (leer)ervaringen mee!

LOWAN-leerlijnen: ja of nee?

LEERLIJNEN

voor nieuwkomers in de reguliere groep

Nieuwkomers in het reguliere onderwijs hebben uiteenlopende onderwijsachtergronden. Sommigen beheersen al (enigszins) het Nederlands, anderen nog niet. Gemiddeld kost het vijf jaar om een taal goed te leren. Door doelgericht te werken en taalsteun te bieden, kunnen veel leerlingen snel aansluiten bij de lesstof. Soms is extra ondersteuning of versnelling nodig. De LOWAN-leerlijnen helpen je om dit gericht aan te pakken.

Wat is het doel?
Nieuwkomers zo snel en goed mogelijk laten meedoen met de groep. De LOWAN-leerlijnen helpen je bij het afstemmen van het onderwijs op hun taalniveau en onderwijsbehoeften.

Voor wie?
Voor nieuwkomers die nog niet (helemaal) aansluiten bij de reguliere leerstof. Het leren van een nieuwe taal duurt gemiddeld vijf jaar. Aansluiting kan per vakgebied verschillen.

Wanneer gebruik je de LOWAN-leerlijnen?

- Bij hiaten in de leerstof.
- Om te versnellen waar mogelijk.
- Voor het plannen van passende doelen.
- Bij het afstemmen van aanbod op onderwijsbehoeften.

Kijk hoe het werkt: uitgelegd in 3 minuten
Na 1 jaar in een taalklas zijn Ayman, Nada en Oksana klaar om door te stromen naar het regulier onderwijs. Ze zijn nu 10 jaar en starten daarom in groep 7.

Hoewel Ayman, Nada en Oksana even oud zijn, is hun start toch heel verschillend. Zij zijn zelf namelijk anders en brengen hun eigen (leer)ervaringen mee!

[Leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep - LOWAN](#)

Hoe gebruik je de leerlijnen?

1. Bepaal de beginsituatie per vakgebied

- Gebruik de informatie uit de warme overdracht met de vorige school.
- Controleer welke doelen van de LOWAN-leerlijnen zijn aangeboden en behaald.
- Ga na of de leerling kan aansluiten bij de reguliere doelen van de groep.

Neem de leerling op in het plan voor jouw groep of stel een individueel plan op.

2. Kies per vakgebied het juiste pad met het stroomschema

- Ja, leerling sluit (gedeeltelijk) aan → gebruik reguliere leerlijnen, versterk je reguliere aanbod en plan taalsteun.
- Nee, leerling sluit nog niet aan → gebruik LOWAN-leerlijnen, versterk het aanbod, plan taalsteun en plan doelen op maat, versterk het aanbod.

Taalsteun: Vanaf het moment dat nieuwkomers instromen in het Nederlandse onderwijssysteem tot gemiddeld vijf jaar daarna, heeft een leerling steun nodig om de nieuwe taal te begrijpen.

Taalsteun wordt ingedeeld in twee categorieën, namelijk interactieve en geplande taalsteun.

3. Plan en werk cyclisch

- Stel korte- en langetermijndoelen op
- Zet in op versnellen
- Versterk het aanbod: plan taalsteun bij elke les
- Versterk het aanbod: plan indien nodig pre-teach- en herhaalmomenten
- Werk vanuit de methodes van de school
- Zet de thuistaal bewust in

2. Kies per vakgebied het juiste pad met het stroomschema

- Ja, leerling sluit (gedeeltelijk) aan → gebruik reguliere leerlijnen, versterk je reguliere aanbod en plan taalsteun.
- Nee, leerling sluit nog niet aan → gebruik LOWAN-leerlijnen, versterk het aanbod, plan taalsteun en plan doelen op maat, versterk het aanbod.

Taalsteun: Vanaf het moment dat nieuwkomers instromen in het Nederlandse onderwijssysteem tot gemiddeld vijf jaar daarna, heeft een leerling steun nodig om de nieuwe taal te begrijpen. Taalsteun wordt ingedeeld in twee categorieën, namelijk interactieve en geplande taalsteun.

--> Vraag bij elk vakgebied

Kan de leerling voor dit vakgebied aansluiten bij de reguliere doelen?

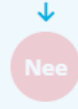

Ja

Nee

Kan de leerling voor dit vakgebied aansluiten bij de reguliere doelen?

Leerling sluit aan

Werken met reguliere leerlijnen en taalsteun

Gebruik de reguliere leerlijnen van het primair onderwijs en werk toe naar de referentieniveaus. Sluit aan bij de onderwijsbehoeften van de nieuwkomer en leg in het groepsplan vast hoe je hierin voorziet. Plan bij elke les taalsteun in en neem dit op in jouw rooster.

Gebruik de LOWAN-leerlijnen als naslag om accenten te leggen of leerstof te kiezen. Vraag je steeds af: is dit methode-doel cruciaal voor de nieuwkomer?

Aanpak:

- Laat de leerling meedoen met de groep
- Voorzie in de onderwijsbehoeften
- Bied taalsteun bij elk vak (o.a. pre-teaching, coöperatieve werkvormen, visuele ondersteuning en thuistaal)
- Zet de thuistaal actief in (translanguaging)
- Gebruik de LOWAN-leerlijnen als inspiratie om opdrachten aan te passen aan het Nederlandse taalniveau (bijv. begrijpend lezen of schrijven)
- Bekijk de Webinarreeks meerderejaars nieuwkomers in een reguliere groep deel 1, 2 en 3 - LOWAN

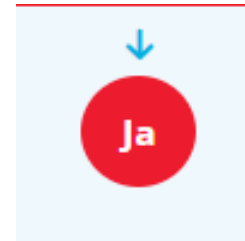
Taalsteun:

- Interactieve taalsteun
- Voor de instructie
- Tijdens de instructie
- In interactie
- Inzet thuistaal

Groep 7/8:

Zorg voor een kansrijk schooladvies en goede doorstroom naar het vo.

[Mondelinge Taalvaardigheid](#)
[Woordenschat](#)
[Begrijpend lezen](#)
[Schriftelijke Taalvaardigheid](#)

aanpak en taalsteun

- Gebruik reguliere leerlijn, werk naar de referentieniveaus
- LOWAN-leerlijnen als inspiratie
 - Mondelinge Taalvaardigheid, Woordenschat, Begrijpend lezen, Schriftelijke Taalvaardigheid: swirl, accenten in jouw onderwijs
- Sluit aan bij de onderwijsbehoeften
- Versterk jouw aanbod:
 - Bied taalsteun
- Werk cyclisch

Vakspecifieke tips en suggesties

Vakspecifieke tips/suggesties

Mondelinge Taalvaardigheid ⓘ ⓘ

- Laat de leerling actief meedoen in de groep voor maximale spreekkansen
- Kies taken op passend niveau en vereenvoudig waar nodig
- Zet in op samenwerken en coöperatieve werkvormen om taalinput te vergroten
- Verken voorkennis via de thuistaal/cultuur (Ijsbergmodel van Cummins) ⓘ
- Geef extra uitleg en houd rekening met culturele verschillen
- Pas interactieve scaffolding toe: geef taalfeedback, paraphraseer, stel taaldenk vragen, moedig reacties aan
- Gebruik de leerlijn als opbouw van passief naar actief taalgebruik met toenemende complexiteit
- Koppel de doelen aan de reguliere taaldoelen

Woordenschat ⓘ

- Koppel aan thema's en wereldoriëntatie van de groep, gebruik leerlijn als kader

Kan de leerling voor dit vakgebied aansluiten bij de reguliere doelen?

Leerling sluit nog niet aan

Doelgericht plannen met LOWAN-leerlijnen

Stel korte- en langetermijndoelen op voor elk vakgebied, samen met de vorige school, IB/KC, de leerkracht en waar mogelijk een expert. Gebruik hierbij de LOWAN-leerlijnen en verwerk de doelen in het groeps- of individuele plan. Plan bij elke les taalsteun in en neem dit op in jouw rooster.

Aanpak:

- Analyseer op basis van de vakleerlijn waar hiaten zitten
- Bepaal het huidige niveau van de leerling in de LOWAN-leerlijn
- Kijk naar leertempo en -rendement: kan de leerling versnellen?
- Formuleer concrete doelen voor de korte (3-8 weken) en lange termijn (vanaf 6 maanden)
- Gebruik de LOWAN-leerlijn als kader voor cruciale leerdoelen. Herhaal doelen en bouw verder
- Sluit zoveel mogelijk aan bij de school methodes en -methodieken
- Voorzie in de onderwijsbehoeften 🗣️
- Bied bij elk vak taalsteun aan – LOWAN
- Zet de thuistaal actief in
- Werk cyclisch

Groep 7/8:

Zorg voor een kansrijk schooladvies en goede doorstroom naar het vo. 🗣️

[Mondelinge Taalvaardigheid](#)

[Woordenschat](#)

[Begrijpend lezen](#)

[Schriftelijke Taalvaardigheid](#)

[Technisch lezen](#)

[Spelling](#)

[Rekenen](#)

[Sociaal-emotioneel](#)

doelgericht plannen, **aanpak** en taalsteun

- Gebruik de LOWAN-leerlijnen om doelen te plannen:
 - klik op betreffend vakgebied
 - i-tje naar LOWAN-leerlijnen
 - werken aan hiaten en ga met sprongen door de stof
- Doel = zo snel en zo goed mogelijk leeftijdsadequaat aansluiten
- Sluit aan bij onderwijsbehoeften
- Versterk je aanbod:
 - Bied taalsteun: kijk wat nodig is
- Werk cyclisch

Vakspecifieke tips en suggesties

Technisch lezen

- Plan veel leesmomenten, zowel individueel als samen
- Stimuleer leesplezier en laat de leerling ook in de thuistaal lezen
- Laat tijdelijk lezen op eigen niveau met focus op versnellen
- Richt je eerst op techniek, daarna op begrip
- Gebruik voor-koor-door-lezen voor uitspraak
- Begin met nauwkeurig lezen, bouw daarna op naar snelheid

Spelling

- Breng beheersing van spellingscategorieën in kaart
- Laat de leerling een spiekkaart of opzoekboekje maken
- Plan gericht op hiaten in doelen
- Bied kansen tot versnelling (bijv. twee lessen combineren)
- Herhaal klanken die vanuit de thuistaal onbekend zijn, structureel

I-tje linkt naar de LOWAN-leerlijnen voor de instapfase

Praktische tips voor de aanpak

→ Praktische aanpak in de klas: tips en tools

Klassenorganisatie

- Creëer spel- en samenwerkingsmomenten om taal te oefenen
- Laat nieuwkomers meedoen met leeftijdsgenoten met eigen leerlijnen
Let op: de nieuwkomer is bezig om een inhaalslag te maken en gaat dus met sprongen door de stof 🕒
- Gebruik bestaande routines in de klas
- Zet een taalmaatje of onderwijsondersteuner in en sluit aan bij bestaande structuren 🕒
- Zet in op zelfredzaamheid (bijv. vertaalapps, korte instructiefilms)

Taalsteun

- Geef pre-teaching en visualiseer instructies
- Gebruik coöperatieve werkvormen
- Pas taaldenkstrategieën toe (scaffolding)
- Zet de thuistaal actief in (bijv. vertaalapps)

→ Plan voor de groep of individueel plan? 🕒

Plan voor de groep: leerling sluit aan bij de groep.

→ neem onderwijsbehoeften en doelen op in de groepscyclus.

Individueel plan: leerling sluit (nog) niet aan.

→ stel perspectief en doelen op voor dit vakgebied, werk toe naar aansluiting.

Casus

Twee leerlingen: eind instapfase/ begin doorgroefase

Ayman 10 jaar

Mondelinge taalvaardigheid

Van voorwaardelijke doelen naar de streefdoelen alle leerlingen.

Technisch lezen:

Start 1e jaar minimumdoelen na 1 jaar TL M4

Rekenen:

Start 1e jaar voorwaardelijke doelen na 1 jaar M4/E4

Nada 10 jaar

Mondelinge taalvaardigheid

Van voorwaardelijke doelen naar de streefdoelen alle leerlingen.

Technisch lezen:

Start 1^e jaar streefdoelen alle leerlingen na 1 jaar TL E6 (hiaat twee-tekenklanken)

Rekenen:

Start 1^e jaar streefdoelen alle leerlingen na 1 jaar E6

Casus

Kan de leerling voor dit vakgebied aansluiten bij de reguliere doelen?

Ja

Nee

Leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep - LOWAN

1. Ayman: technisch lezen en begrijpend lezen
2. Nada: mondelinge taalvaardigheid

Nee: een voorbeeld Ayman: technisch lezen

1. Wat is het technisch leesniveau?
2. Wat staat er de LOWAN-leerlijn?

The image shows a vertical list of reading levels (DLE) from 10 to 40. Each level is accompanied by a list of skills. A blue arrow points to the DLE 15 level. A blue speech bubble labeled 'Extra streefdoelen' is positioned above the DLE 15 level.

... kan de woordstructuur van verkleinwoorden herkennen en lezen
... kan woorden lezen die beginnen met be-, ge-, ver-
... kan woorden lezen met -uw, -eeuw, -ieuw zoals in duw, leeuw, nieuw
... herkent hoofdletters en de betekenis ervan (begin zin, naam, etc)
... kan woorden lezen met -ig, -lijk, -ing

Extra streefdoelen

DLE 15 ... kan woorden met drie of meer lettergrepen lezen
(let op: bij onbekende woorden kan de leerling aarzelend of spellend lezen)

DLE 20 ... kan leenwoorden lezen zoals computer en bureau
... kan woorden eindigend op -tie lezen als vakantie of politie

DLE 25 ... kan woorden met x, y, c lezen zoals bijvoorbeeld extra, yoghurt, cactus
... kan woorden lezen met 's zoals 's ochtends
... kan woorden lezen met ch uitgesproken als /sj/ zoals in chauffeur
... kan woorden lezen met ge uitgesproken als /zje/ zoals in garage

DLE 30 ... kan woorden lezen met é, è
... kan woorden met een trema lezen

DLE 35 ... kan minder frequente leenwoorden lezen zoals ruïne, ideeën, gamen
... kan samengestelde zinnen lezen

DLE 40 ... kan alle woordtypen lezen in een vlot en vloeiend tempo (AVI E6 en verder)

- Kies de leerlijn passend bij de leeftijd
- Gebruik de **extra streefdoelen** en alleen indien nodig nog de streefdoelen alle leerlingen
- Zie tips **nee**
- Streef naar zo snel mogelijk leeftijdsadequaat aansluiten

Technisch lezen

- Plan veel leesmomenten, zowel individueel als samen
- Stimuleer leesplezier en laat de leerling ook in de thuistaal lezen
- Laat tijdelijk lezen op eigen niveau met focus op versnellen
- Richt je eerst op techniek, daarna op begrip
- Gebruik voor-koor-door-lezen voor uitspraak
- Begin met nauwkeurig lezen, bouw daarna op naar snelheid

Ja: een voorbeeld Ayman begrijpend lezen

1. Wat is het doel van de reguliere les?
2. Eventueel: wat zegt de LOWAN-leerlijn?

Streefdoelen alle leerlingen

- ... ervaart het belang van lezen (lezen leert me iets, is leuk, et cetera) in het Nederlands en thuistaal
- ... maakt kennis met verschillende tekststructuren: opsomming, oorzaak-gevolg, beschrijving, chronologie, probleemoplossing met visuele ondersteuning (zoals graphic organizers)
- ... weet dat woorden naar elkaar kunnen verwijzen zoals hij, zij, die, dat, daar et cetera
- ... maakt kennis met mondeling beantwoorden in eenvoudige bewoordingen of met visuele ondersteuning (plaatjes, voorwerpen) van gesloten vragen over een tekst of verhaal
- ... monitort of hij begrijpt wat hij leest in het Nederlands en past herstelstrategieën toe
- ... durft hulp te vragen als er geen begrip is

Extra streefdoelen

- ... kan het verschil tussen verschillende tekstsoorten toepassen en in eenvoudige bewoordingen uitleggen
- ... kan verschillende tekstsoorten als bron gebruiken
- ... legt de juiste relatie tussen woorden, zinnen en tekstdelen
- ... maakt kennis met het schriftelijk beantwoorden van vragen door verschillende leesstrategieën toe te passen: voorspellen, teruglezen, visualiseren, herlezen toe te passen
- ... bepaalt het leesdoel: waarom moet je weten wat je leest
- ... maakt kennis met verschillende vraagsoorten bij een tekst
- ... kan bij de tekst gesloten vragen schriftelijk beantwoorden

LOWAN-leerlijn als bron

- Kies de leerlijn passend bij de leeftijd
- Gebruik de **extra streefdoelen** en eventueel de streefdoelen alle leerlingen ter inspiratie
- Zie tips ja

Begrijpend lezen

- Bepaal het niveau met de leerlijn
- Pas opdrachten en doelen hierop aan
- Bereid teksten goed voor: introduceer woordenschat en visualiseer
- Bied verwerkingsopdrachten op maat
- Geef waar mogelijk ook een versie in de thuistaal

Ja: een voorbeeld Nada mondelinge taalvaardigheid

1. Wat is het doel van de reguliere les?
2. Eventueel: wat zegt de LOWAN-leerlijn?

Streefdoelen alle leerlingen

- ... luistert naar teksten waarvan kernwoorden bekend zijn; teksten gaan over alledaagse concrete herkenbare onderwerpen aansluitend bij de belevingswereld (eventueel met visuele ondersteuning)
- ... luistert precies om korte, concrete instructie te begrijpen eventueel met visuele ondersteuning
- ... herkent persoon, plaats of gebeurtenis in een verhaal en legt een relatie met eigen kennis en belevingswereld
- ... kan begrip van teksten kenbaar maken (oplopend in begrip van kernthema, tijdsvolgorde, verwijz- en oorzaakrelaties) met gebruik van visueel materiaal
- ... doet met ondersteuning een voorspelling op basis van de introductie (van een probleem of een verhaal) en stelt deze al luisterend bij
- ... verwoordt zijn eigen gedachten en denkvragen in woorden passend bij de taaleerfase en het taalniveau
- ... houdt rekening met de luisteraars door bijvoorbeeld naar luisteraar te kijken om te controleren of boodschap duidelijk is
- ... gaat in op reacties verbaal en/of non-verbaal van luisteraars
- ... kan iemand anders in een gesprek helpen en iets uitleggen (verbaal of non-verbaal)
- ... hanteert een opbouw voor een meer formele presentatie waarin hoofdboodschap duidelijk is
- ... gaat in spreek- en gesprekstaken interactie met anderen aan
- ... gaat in op de uiting van de ander (geeft feedback)
- ... respecteert de inbreng van anderen

Extra streefdoelen

- ... kan een gesprek in hier en nu of met concrete opdracht of structuur leiden
- ... houdt rekening met een goede beurtwisseling
- ... voert op een adequate wijze gesprekken en interactie met onbekenden, zowel verbaal als non-verbaal in taal waarover hij beschikt
- ... kan aandacht richten langere tijd (max 10 minuten) bij luisteren naar teksten en instructie (passend bij luisterniveau)
- ... vat een verhaal of presentatie samen door na te spelen en/of in eigen woorden te vertellen
- ... vormt een eigen mening over de inhoud
- ... stemt de manier van luisteren op het doel af (doel is duidelijk gemaakt)
- ... kan bij een korte spreektaak gebruik maken van geheugensteuntjes (bijvoorbeeld: visueel, woorden op spiekbrieff)
- ... bereidt zelfstandig (aan hand van checklist of doelen) een verhaal of een presentatie voor
- ... past een verhaal of presentatie inhoudelijk aan op de doelgroep (past bij opdracht, leeftijd, verbaal en non-verbaal)
- ... vertelt en presenteert expressief op een persoonlijke manier
- ... improviseert tijdens zijn verhaal of presentatie

LOWAN-leerlijn als bron

- Kies de leerlijn passend bij de leeftijd
- Gebruik de **extra streefdoelen** en eventueel de streefdoelen alle leerlingen ter inspiratie
- Kan de leerling aansluiten bij de groep zie tips ja

Mondelinge Taalvaardigheid

- Laat de leerling actief meedoen in de groep voor maximale spreekkansen
- Kies taken op passend niveau en vereenvoudig waar nodig
- Zet in op samenwerken en coöperatieve werkvormen om taalinput te vergroten
- Verken voorkennis via de thuistaal/cultuur (Ijsbergmodel van Cummins)
- Geef extra uitleg en houd rekening met culturele verschillen
- Pas interactieve scaffolding toe: geef taalfeedback, paraphraseer, stel taaldenkvragen, moedig reacties aan
- Gebruik de leerlijn als opbouw van passief naar actief taalgebruik met toenemende complexiteit
- Koppel de doelen aan de reguliere taaldoelen

Doelgericht werken en zicht op ontwikkeling

Individueel plan en/of groepsplan

Zicht op ontwikkeling: Aymán

Plan voor de groep

Versterken aanbod:

- Pre-teaching
- Klassikale Instructie
- Extra oefening

Taalsteun bij alle vakken

Aanpassen opdrachten naar bijvoorbeeld:
Nederlandse taalniveau (icoontjes)

Tips: zie webinar 'Nieuwkomers in de reguliere groep'

Individueel plan

Technisch lezen en Rekenen:

- van M4 naar leeftijdsadequaát
- uitgangspunt leerrendement in eerste jaar: 1 ½ leerjaar in 1 jaar
- lange termijn (1 jaar): E5
- Uitstroom > E6 streven: AVI uit

- wie/wat/wanneer/hoe?
- doelen LOWAN-leerlijnen plannen en herhalen
- korte zorgcyclus (extra belangrijk bij sprongen in de leerstof/versnellen)

Individueel plan

- Kan per vakgebied
- Plan passende (streef)doelen voor een schooljaar
- Uitgangspunten
 - Onderwijsbehoeften van de leerling
 - Leerrendement van de voorgaande periode
 - Hoge verwachtingen

Groepsplan

Zie **Ayman en Nada*** in het voorbeeld

Niveaus in de groep			Bijzonderheden onder schooltijd		
Groep 7: M... – A...					
IOP LEZEN laag 3 Naam (M4 beheersing) Naam (M5 beheersing) Naam (E5 beheersing) Ayman* (E4 Let op!!! versnellen)	Op niveau Nada* (M7) Oksana* (M7) Naam(M7) Naam(M7) Naam (+) Naam (+) Naam (+)				
Taal/Spelling OPP Naam Naam	Taal/Spelling IOP Ayman* (E4 Let op!! versnellen)	Taal/spelling groep 7 Nada* A A Oksana* Z T H Y			
REKENEN IOP Ayman* (E4, versnellen) Naam	REKENEN groep 7 Naam Naam Naam Naam Naam Oksana* Naam Nada* Naam				
Woordenschat			Gesprekken		
<p>Woordmuur: Elke week staan er 5 woorden centraal op het bord voorin de klas. Dit kunnen woorden van de begrijpend lezen les, de taalles, de rekenles, het spellingdictee of uit wereldtijdactiviteiten. Deze worden door de leerkrachten en leerlingen actief herhaald en gebruikt.</p> <p>STAAL Taal: In de methode worden per periode 40 woorden aangeleerd, 20 woorden staan op de taalmuur. Alle woorden worden de hele week herhaald tijdens de taallessen en het thema.</p>					
Rekenen: Instructie wisbordje, verwerking schrift!			Toetsen		
<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks automatiseren <i>Snappet</i> + werkblad. Op het bord les + domein. Werken volgens de doelen van <i>Snappet</i>. Gecombineerd met een activiteit, circuit of MSV o.i.d. ter ondersteuning van de instructie. Instructie m.b.v. het werkboek. Verwerking in het werkboek, daarna zelf corrigeren door in te vullen in <i>Snappet</i>. Elke dag nog 20 opdrachten in de +. Doel behaald = werkpakket of in de shuffle bij behaalde doelen. Streven is niveau 3. Rekenmuur is levend per dag met de daarbij behorende reken(taal)woorden en hulpzinnen. Leerlingen met IOP werken versneld de lessen door. Krijgen instructie! Doel behaald is door naar de volgende les en anders nog 10 of 20 in de +. 					
Taal			Afspraken		

Individueel ontwikkelingsplan

Naam leerling: **Ayman**

Sinds wanneer onderwijs in NL:

Beginniveau naar perspectief 2025-2026

Technisch lezen: M4 E5

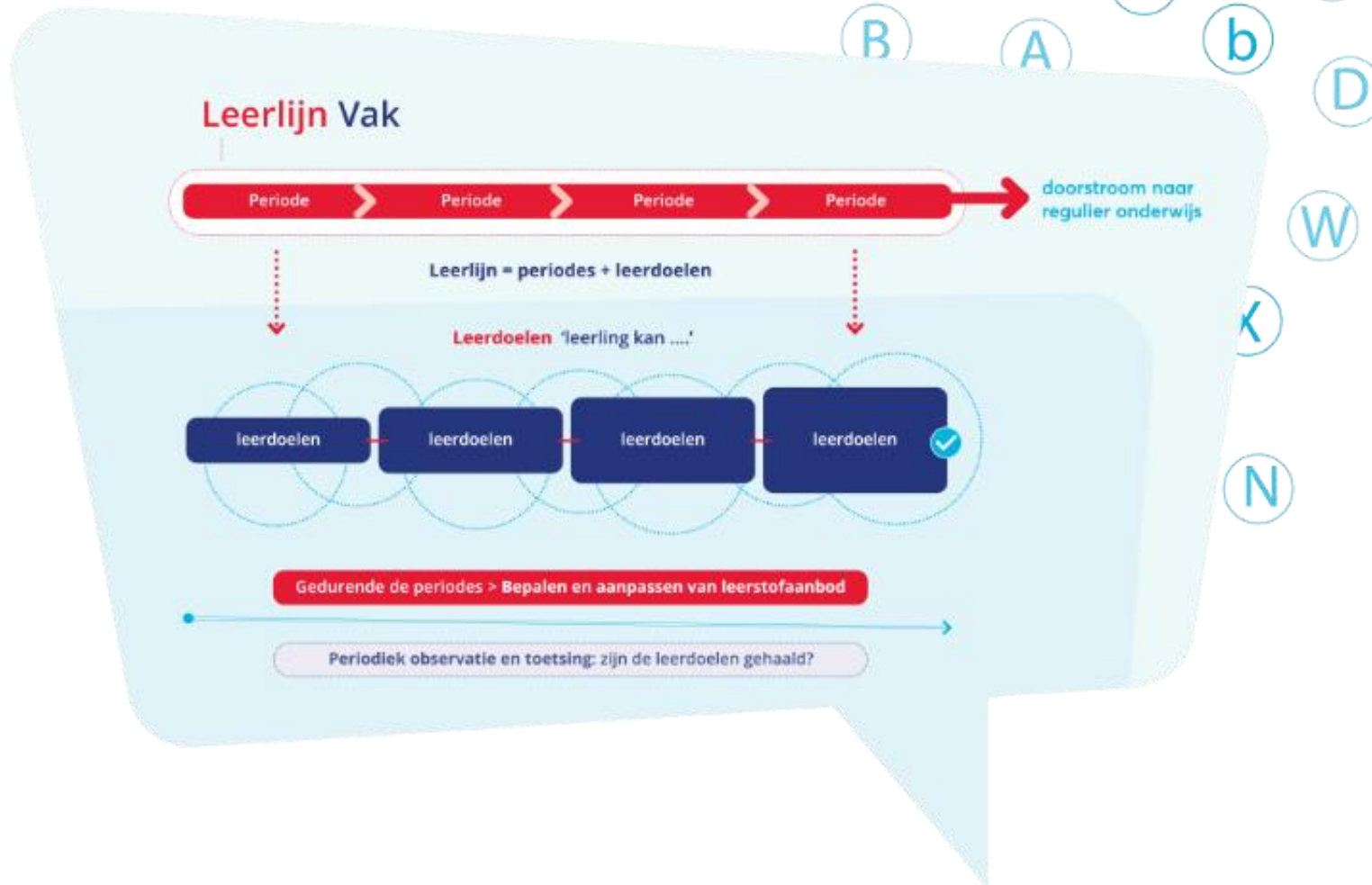
Spelling: start M4-E5

Rekenen: M4/E4- E5

Vakgebied	Beschrijving onderdeel	Beoogd doel Week 35 t/m 49 2025	Beschrijving onderdeel	Beoogd doel Week 50 2025 t/m week 13 2026	Beschrijving onderdeel	Beoogd doel Week 14 t/m 27 2026
Technisch lezen	Dagelijks met leerkracht 10 minuten voor-koor-door Aansluiten leesgroepje ... Let op: Ayman versneld Herhalen woorden met -ig, -lijk, -ing Let op uitspraak 'au' 10 minuten met maatje 10 zelfstandig: taakblad	LOWAN-doelen (5-8) t/m E4 ... kan woorden met drie of meer lettergrepen lezen (let op: bij onbekende woorden kan de leerling aarzelend of spellend lezen) ... kan leenwoorden lezen zoals computer en bureau ... kan woorden eindigend op -ie lezen als vakantie of politie AVI/DMT		LOWAN-doelen (5-8) t/m M5 AVI/DMT		LOWAN-doelen (5-8) t/m E5 AVI/DMT
	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:
Spelling	Instructie door leerkracht tijdens zelfstandig werken groep 2 lessen met eenzelfde categorie samenvoegen/keuze Zelfstandig oefenen: categorie woorden zoeken, BLOON, digitaal ...	LOWAN-doelen (7-8) t/m E4 ... kan gesproken verledenwoorden spellen die eindigen op -te, -de en -ge ... kan woorden met -ch en -cht spellen ... kan woorden met -au, -eau, -eau spellen ... kan woorden spellen die beginnen met een onbekende lettergroep zoals begin en geluk Methode toetsen PI-dictee		LOWAN-doelen (7-8) t/m M5 Methode toetsen PI-dictee		LOWAN-doelen (7-8) t/m E5 Methode toetsen PI-dictee
	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:
Rekenen	Instructie door leerkracht tijdens zelfstandig werken rekenen Lessen t.b.v. de doelen Zelfstandig oefenen, tijdens klassikale instructie reguliere groep: ...	LOWAN-doelen (3-4) t/m E4 ... meet lijnen (cm) met liniaal ... herkent/benoemt munten en biljetten ... kan optellen tot 100 met overschrijding tiental ... kan aftrekken tot 100 met overschrijding tiental ... kan stipsommen/invulsommen maken met + en - tot 20 ... leest eenvoudige grafieken af ... automatiseert tafels/deeltafels 4, 8, 6, 9 en 7 ... kan geldrekenen tot 100 eurocent		LOWAN-doelen (5-6) t/m M5		LOWAN-doelen (5-6) t/m E5
	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:	Analyse:	Actie:

Zicht op ontwikkeling - Cyclisch werken

aansluiten bij leeftijdsgenoten

Vragen?

Meer informatie

[Primair onderwijs - PO - LOWAN](#)

Vindplaats

Leerlijnen

Categorieën		Leerlijnen	
 Geld en regelgeving	>	Algemeen	
 Kwaliteitszorg	>	Ontwikkellijnen – kleuters	>
 Leerlijnen	>	Leerlijnen groep 3 tot 8	>
 Vakgebieden	>	Leerlijnen voor nieuwkomers in de reguliere groep	
 Organisatie	>		
 Professionalisering	>		
 Netwerk	>		
 Lesmateriaal			
 Vakkennis			

Andere interessante pagina's

Categorieën		Organisatie	
 Geld en regelgeving	>	Nieuwkomers in regulier	
 Kwaliteitszorg	>	Regionale samenwerking	>
 Leerlijnen	>	Nieuwe locatie	>
 Vakgebieden	>	Taalsteun	
 Organisatie	>	Meertaligheid inzetten	>
 Professionalisering	>	Ouderbetrokkenheid	>
 Netwerk	>	Brugfunctionaris	>
 Lesmateriaal		Kleuters	>
 Vakkennis		Peuters	>

LOWAN studiedagen 2026/2027

**WANNEER ZIEN
WE JE WEER?**

23 november 2026
Studiedag voor KC/directie
NBC Nieuwegein

16 en 17 maart 2027
Landelijke LOWAN-PO studiedagen
NBC Nieuwegein

LOWAN
OF SCHAKELING VAN HET VERBODEN
Of sluit aan bij
één van onze
(gratis) webinars en
andere activiteiten.
Kijk snel op
lowan.nl/po.

The poster features a lighthouse on the left with a red beam of light shining across a red sky. Below the sky is a green landscape with rolling hills and sunflowers. Two children are walking on the grass. The text is in white and red, with the LOWAN logo in a white circle.

LOWAN-community

Word jij ook lid?

Community LOWAN-PO – LOWAN

Informatie en contact

Scholen PO & VO
voor
nieuwkomers

Financiële
regelingen en
wetgeving

Lesmateriaal,
leerlijnen en
toetsing

Kwaliteitszorg,
inspectie,
nascholing

LOWAN-
netwerken en
studiedagen

ALLES OP ÉÉN PLEK: WWW.LOWAN.NL

Heb je nog vragen?

Neem contact op met onze helpdesk

030 – 232 48 48

helpdesk@lowanpo.nl

www.lowan.nl